

Factsheet Herhaling: Zomeropstelling 1983

november 2009

Zaaloverzicht *Zomeropstelling van de eigen collectie*, Van Abbemuseum, 1983. Foto Hans Biezen. Getoonde werken: Daniel Buren, Rebecca Horn, Lothar Baumgarten

titel tentoonstelling	Herhaling: Zomeropstelling 1983
onderdeel van	Play Van Abbe, Deel 1 – Het spel en de spelers
locatie	Oudbouw
looptijd	28/11/2009 – 28/02/2010
conservator	Rudi Fuchs, directeur Van Abbemuseum van 1975-1987 i.s.m. Christiane Berndes, conservator collectie Van Abbemuseum

In *Het spel en de spelers*, het eerste deel van *Play Van Abbe*, is een reconstructie te zien van de *Zomeropstelling van de eigen collectie*, die in 1983 werd ingericht door toenmalig directeur van het Van Abbemuseum Rudi Fuchs en zijn conservatoren. Fuchs maakte de tentoonstelling na zijn terugkeer uit Kassel waar hij documenta 7 organiseerde. Hij presenteerde daarin onder andere een aantal nieuwe aankopen van Georg Baselitz, Alighiero Boetti, Daniel Buren, Luciano Fabro, Gilbert & George, Rebecca Horn, Hermann Nitsch, Sigmar Polke, Lawrence Weiner, Ian Wilson. Ook een audiotour van Willem de Ridder maakte onderdeel uit van de tentoonstelling. Tijdens de reconstructie, met als titel *Herhaling: Zomeropstelling 1983*, is deze audiotour in

originele vorm opnieuw beschikbaar voor de bezoeker.

De reconstructie roept vragen op als: Welk verhaal wilden de oorspronkelijke samenstellers vertellen en hoe ervaren wij in onze eigen tijd dit stuk geschiedenis? Wordt de presentatie in deze context een nieuwe tentoonstelling of een kopie van een tentoonstelling? Archiefmateriaal over de opstelling in 1983 en over enkele individuele werken in de tentoonstelling geeft aanvullende informatie over het reconstructieproces en de 'biografie' van een aantal werken in de afgelopen 26 jaar.

De reconstructie van deze collectiepresentatie uit 1983, samengesteld door de toenmalige directeur, Rudi Fuchs, is een zo 'natuurgetrouw' mogelijke reconstructie.

Factsheet Herhaling: Zomeropstelling 1983 november 2009

Dezelfde werken zijn in dezelfde ruimtes opgesteld waarin ze in 1983 te zien waren. Maar tussen de twee opstellingen ligt een periode van 26 jaar. In hoeverre komt deze reconstructie overeen met het origineel? Op welke informatie baseren we ons? Wat betekent het om een tentoonstelling te reconstrueren? Hoe kijken we er vandaag de dag naar? Het gebouw heeft tien jaar geleden een verbouwing ondergaan en daardoor is de architectuur veranderd. De middenzaal is verkleind en de wand- en vloerbekleding is veranderd. De kunstwerken hebben gereisd en zijn getoond in andere opstellingen en contexten. Sommige werken zijn wereldberoemd geworden, andere vergeten. Een enkel werk is ingrijpend gerestaureerd of uiteindelijk toch niet aangekocht. Wist een reconstructie de tijd uit of maakt het die juist zichtbaar?

Door de presentatie van 1983 te reconstrueren wil het Van Abbemuseum de aandacht richten op de tentoonstelling als tentoonstelling. Daarmee stelt het museum de betekenis van de tentoonstelling als verhaal, als coderingssysteem, aan de orde. Tentoonstellingen vormen de visuele verhalen rond het kunstwerk en dragen naast geschreven en gesproken verhalen bij aan de betekenis van de kunstwerken.

Fuchs stelde de *Zomeropstelling 1983* samen na zijn terugkeer uit Kassel, waar hij in 1982 de documenta 7 samenstelde. Al enige tijd experimenteerde hij met een dialectische manier van presenteren, waarbij hij kunstwerken uit verschillende periodes en met verschillende uitgangspunten in een ruimte met elkaar confronteerde. Volgens Fuchs was de tijd van het modernisme, de gemeenschappelijke taal in de kunst, definitief voorbij. Elke kunstenaar sprak weer zijn eigen dialect dat zichtbaar wordt in de confrontatie met de ander. Zoals Fuchs terugkijkend zei in 1999: "In het Van Abbemuseum hadden we zeker geen onbeperkte fondsen en daarin vonden we indertijd de argumenten om speciale opstellingen te maken. Er ontstond meteen een schandaal omdat we – toen we nog niet veel werk hadden – bij een collectiepresentatie Sol LeWitt, Alan Charlton en Mondriaan bij elkaar hingen. Dat deed je niet!" Ook in de *Zomeropstelling 1983* zien we deze presentatiewijze terug. De individuele bezoeker staat tegenover kunstwerken die vanuit een eigen, autonome positie met elkaar worden geconfronteerd.

De autonomie van het kunstwerk in de neutrale, objectieve ruimte van het museum lijkt hier gevierd te worden. De nadruk ligt op de visuele ervaring van het kunstwerk. Titelkaartjes zijn klein en zodanig geplaatst dat ze niet interfereren met het kunstwerk. Er is geen zaaltekst. De tentoonstelling is voedsel voor het oog.

Onderdeel van de tentoonstelling is een speciaal voor het Van Abbemuseum gemaakte audiotour door Willem de Ridder. De Ridder is bekend als verhalenverteller en werkte voor radio en televisie. Deze audiotour is geen toelichting bij de werken. De Ridder liet zich inspireren

door het gebouw en de functie die het heeft en zet het museum met zijn verhaal in een heel ander perspectief.

Herhaling: Zomeropstelling 1983 vormt een terugblik op de jaren tachtig en de geschiedenis van het Van Abbemuseum. Door de tentoonstelling samengesteld door oud-directeur Rudi Fuchs en de tentoonstelling van de huidige directeur Charles Esche te vergelijken kan de bezoeker de verschillen in uitgangspunten van beide curatoren vaststellen en ontdekken wat hun achterliggende visie op de kunst en de functie van het museum is.

Zaaloverzicht *Zomeropstelling van de eigen collectie*, Van Abbemuseum, 1983. Foto Hans Biezen. Getoonde werken: Sol LeWitt, Pablo Picasso, Jan Dibbets

Belangrijke werken

In de tentoonstelling is een aantal klassiekers te zien: *Buste de Femme* (1943) en *Femme en vert* (1909) van Pablo Picasso, *Hommage à Apollinaire* (1911-12) van Marc Chagall en *Blick auf Murnau mit Kirche* (1910) van Wassily Kandinsky. Ook wordt een aantal werken getoond die lang niet te zien zijn geweest in het museum, zoals *Das Goldene Bad* (1980) van Rebecca Horn en *Fragment of a Crucifixion* (1950) van Francis Bacon.

BrrrD-DDrrr Café Deutschland (1978), een schilderij van Jörg Immendorff, heeft als onderwerp de scheiding tussen Oost- en West-Duitsland, een keerpunt in de geschiedenis van Europa. Het is een interessant werk in relatie tot de gelijktijdige presentatie *Strange and Close* samengesteld door Charles Esche in 2009.

Onderdeel van Play Van Abbe

Play Van Abbe onderzoekt de positie van het museum in de 21e eeuw. *Herhaling: Zomeropstelling 1983* is een kritische reflectie op de eigen geschiedenis van het museum en de posities die toen werden ingenomen. Deze verscherpen onze blik op het heden. De tentoonstelling toont het verhaal van Fuchs, als voormalig directeur een belangrijke speler uit de geschiedenis van het Van Abbemuseum. Hij bepaalde de spelregels. De tentoonstelling representeert de visie van een van de belangrijkste protagonisten in het museale veld begin

Factsheet Herhaling: Zomeropstelling 1983 november 2009

jaren tachtig, de periode voor de val van de Berlijnse muur. Daarmee is deze tentoonstelling een belangrijke tegenhanger voor de tentoonstelling *Strange and Close*.

Subsidiegevers

Play Van Abbe is mede mogelijk gemaakt door bijdragen van de Mondriaan Stichting, BankGiro Loterij, Provincie Noord-Brabant en VSBfonds.

Provincie Noord-Brabant

BankGiroLoterij
CULTUUR MAAKT JE RIJKER